

Samenvatting rapport landelijk onderzoek naar gemeentelijk hondenbeleid

Onderzoek: Hondenbeleid in Nederland

Dit rapport is gebaseerd op 194 gemeenten die een uitgebreide enquête hebben ingevuld. Bijna de helft van de Nederlandse gemeenten hebben hun medewerking verleend, een bijzonder hoge score. In de enquête zijn nagenoeg alle aspecten van het hondenbeleid aan bod gekomen en in het bijzonder het onderwerp (aanpak) hondenpoep overlast.

In het rapport wordt structureel onderscheid gemaakt tussen landelijk, gemengde en stedelijke gemeenten. Gemeenten hebben dit zelf aan kunnen geven. Er is verder een onderscheid gemaakt naar kleinere (qua inwoners aantal) gemeenten en grotere gemeenten. Indien er opvallende verschillen zijn dan wordt dit in het rapport (en in deze samenvatting genoemd. Waar mogelijk is er vergeleken met het onderzoek van 2006. Indien er opvallende verschuivingen zijn waargenomen dan wordt er melding van gemaakt.

Mate van overlast door hondenpoep

Ruim de helft van de gemeenten geven aan dat ze - overlast tot veel overlast - ondervinden door hondenpoep. Dit heeft uiteraard klagende burgers tot gevolg. Het spreekt voor zich dat betreffend percentage in stedelijke gemeenten hoger ligt.

Functioneert het hondenbeleid (werkt de aanpak)

Verderop het rapport wordt uitgebreid uit de doeken gedaan wat gemeenten zoal doen aan hondenbeleid en aanpak overlast hondenpoep. Hamvraag is of dit heeft geresulteerd in een schonere buurt. De helft van de gemeenten (51%) geeft aan dat het beleid en de getroffen maatregelen heeft geleid tot een schonere buurt. Een klein deel (17%) weet dit op basis van een uitgevoerd onderzoek en een groter deel (34%) geeft dit aan op basis van gevoel.

Verbeterpunten eigen hondenbeleid

Gemeenten geven aan dat de verantwoording vooral bij de hondenbezitters ligt (moet komen te liggen). Dit wordt onder meer onderstreept door de antwoorden die de gemeenten hebben gegeven op de stelling dat "hondenbezitters primair verantwoordelijk zijn voor de overlast door hondenpoep". Namelijk 80% van de gemeenten is het hier (meer dan) mee eens. Wel kan er op het gebied van handhaving nog winst worden gepakt. Al beseffen gemeenten ook dat het "op heterdaad betrappen" van een - niet opruimende – hondenbezitters, in de praktijk, nogal lastig is.

Hondenbeleid in Nederlandse gemeenten

Van de gemeenten die hebben meegedaan aan dit onderzoek geeft 77% aan hondenbeleid te hebben opgesteld. Ten opzichte van 4 jaar geleden is dit aantal (relatief gezien) licht gedaald (- 5%). De meest genoemde reden voor gemeenten om geen hondenbeleid te voeren is dat ze er nog niet aan toe gekomen zijn of er geen prioriteit aan geven. Het betreft de veelal kleinere en landelijke gemeenten die geen beleid voeren.

Resultaten hondenbeleid

Gemeenten geven vaak aan (60%) tevreden te zijn over het gevoerde hondenbeleid en de aanpak van overlast hondenpoep. Met name de grotere gemeenten van meer dan 80.000 inwoners (75%) geven aan dat ze het goed doen op dit gebied. Opvallend is dat een behoorlijk deel (bijna 30%) van de gemeenten aangeeft niet te weten of de getroffen maatregelen ook effect hebben.

Evalueren van het hondenbeleid

Bijna 90% van de stedelijke gemeenten evalueert het hondenbeleid en trekt hier lering uit. Dit geldt in mindere mate voor de andere typen gemeenten. Evalueren gebeurt door middel van een aparte enquête, doordat (met name) de overlast voorkomt in bevolkingsonderzoeken en doordat er door een aantal gemeenten geschouwd wordt (drollentellingen). Uit de evaluaties van gemeenten blijkt onder meer (zie punt functioneert het hondenbeleid) dat een behoorlijk deel van de gemeenten (17%) weet dat het beleid heeft geleid tot een schonere buurt. Zoals altijd geldt ook hier “meten is weten”! In het rapport wordt meerdere keren aangegeven dat het lastig is om te meten of het beleid - wel dan niet- goed functioneert.

Uit social media uitingen, internet research en een klein aanvullend onderzoekje is gebleken dat weinig tot geen gemeenten doelstellingen hebben geformuleerd in het beleid.

Totstandkoming hondenbeleid

De meeste gemeenten hebben hun beleid gebaseerd op het APV model. Verder is het opstellen van hondenbeleid voornamelijk een intern aangelegenheid. Dat wil zeggen: samen met een aantal afdelingen binnen de gemeente. Soms wordt er een gemeente geraadpleegd waarvan verondersteld wordt dat deze het goed doen. Een enkele keer wordt een advies bureau of een leverancier van voorzieningen geraadpleegd. In de totstandkoming van hondenbeleid betreft ruim de helft van de gemeenten de bewoners hierbij. Grotere gemeenten betrekken relatief vaker kynologen-verenigingen en hondenverenigingen. Ruim de helft van de deelnemende gemeenten heeft aangegeven dat het hondenbeleid vrij recent (laatste vijf jaar) is ontwikkeld of in deze periode is aangescherpt.

Uit social media uitingen en internet research blijkt dat er veel klachten zijn van vertegenwoordigers van honden & hondenbezitters. Met name het niet ingaan op wensen of niet (voldoende) serieus nemen van de hondenbezitters is een veelgehoord klacht.

Hondenbelasting

Bijna 70% van de responderende gemeenten geeft aan hondenbelasting te heffen. Van deze groep gemeenten geeft bijna 60% aan dit geld te voornamelijk te gebruiken voor de bekostiging van de handhavingwerkzaamheden en het plaatsen en onderhouden van voorzieningen. De resterende gemeenten geven aan dat het geld afkomstig van de hondenbelasting in eerste instantie naar de pot algemene middelen gaat. In enkele gevallen wordt dan (alsnog) een deel van het hondenbeleid gefinancierd. Meer dan een derde van de gemeenten geeft aan niet te weten hoeveel van de hondenbelasting uiteindelijk weer terugvloeit naar de hondenbezitters. En 4% van de deelnemende gemeenten geeft aan dat er meer geld naar het hondenbeleid gaat dan er aan belasting binnenkomt.

Er zijn ook gemeenten (weliswaar niet veel) die wel hondenbelasting heffen en geen voorzieningen bieden. Ten opzichte van 2006 gaat meer geld vanuit de hondenbelasting naar voorzieningen en handhaving.

De hoogte van de hondenbelasting

Het gemiddelde bedrag wat een hondenbezitter moet afdragen aan de gemeenten voor 1 hond ligt iets boven de 60 euro. Het hoogste bedrag voor 1 hond is 117 euro en het laagste bedrag aan hondenbelasting voor 1 hond is 25 euro. De stedelijke gemeenten en gemeenten met meer dan 80.000 inwoners betalen over het algemeen meer hondenbelasting. De hondenbelasting is ten opzichte van 2006 (gemiddeld genomen) duurder geworden (van 55 naar 60 euro). Voor een tweede hond (of meer) betaal je in Nederland meer hondenbelasting (120 voor een tweede hond en 160 gemiddeld voor een derde hond). Verderop in deze samenvatting (zie punt macro economische cijfers) staat meer informatie over kengetallen die zijn gedestilleerd op basis van resultaten van dit onderzoek.

Inhoud hondenbeleid

De meeste gemeenten geven aan een opruimplicht en een aanlijnplicht te hebben opgenomen in hun hondenbeleid. Ook geven relatief veel gemeenten aan dat er een aantal specifieke honden uitlaatplekken aangewezen zijn voor de honden en hun bezitters. Driekwart van de gemeenten geeft aan een klachtenregistratie te hebben voor de inwoners. In landelijke gemeenten is dit percentage behoorlijk lager. Ruim tien gemeenten hebben aangegeven dat ze in hun hondenbeleid een toonplicht van opruimartikelen hebben opgenomen. Van de gemeenten die hondenpoep opruimen verplichten, geeft 30% dat dit overal moet gebeuren. De overige 70% geven aan dat het niet overal hoeft te gebeuren.

Handhaving hondenbeleid

Ongeveer 60% van de gemeenten geven aan eigen controleurs in te zetten om het hondenbeleid te handhaven. Er worden in 2011 voornamelijk Boa's ingezet om het beleid te handhaven. In stedelijke gemeenten worden relatief vaker stadswachten ingezet en in landelijke gemeenten vaker de politie. Een derde van de gemeenten twijfelt over de tevredenheid met betrekking tot de uitgevoerde handhavingwerkzaamheden. Eveneens een derde is (wel) tevreden over de handhavingwerkzaamheden. De meeste twijfels zijn er bij de stadswachten die betrokken worden bij het handhaven van het hondenbeleid. De meeste gemeenten gebruiken een strafrechtelijke sanctie om een overtreding te bestraffen. Voor het niet aanlijnen van een hond ligt de boete rond de 60 euro. En voor het niet opruimen van hondenpoep ligt de boete rond de 75 euro.

Communicatie

De meeste gemeenten (ruim 60%) geven aan incidenteel hun inwoners in te lichten over hun hondenbeleid. Meestal wordt dit gedaan via de website of het lokale krantje/gemeentebladje. Vooral de grotere en stedelijke gemeenten doen structureel aan voorlichting. Alhoewel social media tegenwoordig "hot" is, zijn er nog maar weinig gemeenten (6%) die dit toepassen in het hondenbeleid of in de aanpak van overlast door hondenpoep.

Voorzieningen hondenbeleid

Bijna driekwart van de gemeenten geeft speciale gebieden in en rond de gemeenten ter beschikking te stellen voor het uitlaten van honden. Alle stedelijke gemeenten geven aan speciale gebieden ter beschikking te stellen. Om de overlast verminderen bieden vele gemeenten een standaard hondenpoepbak of hondenprullenbak aan. In met name landelijke gemeenten en gemeenten met weinig inwoners komt het nog wel eens voor dat er geen voorzieningen worden aangeboden. De noodzaak hiervoor is minder.

Ook wordt er incidenteel gebruik gemaakt van speciale poepveldjes of poepzuigers. Een flink deel van de gemeenten (63%) geeft aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over de voorzieningen.

Wat vinden gemeenten zelf belangrijk m.b.t. hondenbeleid

Er zijn een aantal peilers waaraan “goed functionerend” hondenbeleid moet voldoen. Dit zijn in grote lijnen. (goed) hondenbeleid, handhaving, voorzieningen, communicatie, draagvlak. Uiteraard zijn dit geen losstaande begrippen maar staan ze nauw in contact met elkaar. Gemeenten zijn gevraagd om in cijfers uit te drukken (1 t/m 5) wat ze het belangrijkste vinden. 1 is hierbij het meest onbelangrijk en vijf is het meest belangrijk. Elk cijfer mag maar één keer genoemd worden. Uit de resultaten blijkt dat bij grotere / stedelijke gemeenten de focus vooral moet liggen op draagvlak en bij de kleinere / landelijke gemeenten de focus moet liggen op voorlichting.

Symposium

De thema's die gemeenten aangeven op het symposium terug willen zien zijn handhaving, succesvol beleid, gedragsbeïnvloeding, communicatie, voorzieningen en ervaring andere gemeenten.

Macro economisch cijfers en wat hiermee te doen?

Er zijn heel veel zaken aan bod gekomen in de enquête. Ook zijn de gemeenten gevraagd naar - bijvoorbeeld - het aantal hondenbezitters welke geregistreerd staan en het aantal geregistreerde honden. Op basis van wat de deelnemende gemeenten hebben doorgegeven is er berekend dat 6.3% van alle inwoners in Nederland er in het bezit is van één of meerdere honden. Ook is er berekend dat elke hondenbezitters beschikt over 1.25 “hond”. Door hiermee te rekenen met bovenstaande (ken)getallen kan er bijvoorbeeld een indicatie gegeven worden van het aantal (geregistreerde) honden en hondenbezitters in Nederland. Meer hierover verderop in dit rapport.

Vervolgonderzoek

In 2015 zal dit onderzoek nog eens herhaald worden. Dan zal ook in kaart worden gebracht wat de wensen zijn hondenbezitters ten aanzien van hondenbeleid.